

In memoriam Antoon Roosens

Een inleiding tot een huldebundel

► *Bernard Desmet*

Eén jaar na het overlijden van Antoon Roosens spannen vier organisaties – Imavo, Masereelfonds, Het Pennoen en Vrede – samen om hem en zijn bijdrage aan de maatschappelijke discussie nog eens op de voorgrond te plaatsen. Ze, we, doen dit door middel van een bijzondere uitgave van het Vlaams Marxistisch Tijdschrift. Misschien is dit wel een indicatie van het belang dat 'sociaal-flamingant' Roosens voor de linkerszijde had. Dat de eerbetuiging d.m.v. een tijdschrift gebeurt, mag niet toevallig genoemd worden. Zoals uit zijn beknopte politieke biografie af te leiden is, had Antoon Roosens 'iets' met tijdschriften: *Het Pennoen*, *De Nieuwe Toestanden*, *Markant*, *Meervoud* ... Antoon Roosens was er telkens bij betrokken, en schreef in vele nummers van deze tijdschriften interessante bijdragen.

Antoon Roosens was en blijft een controversieel figuur. Dat leest men in de tekst van Ludo Abicht. Zijn bijdragen, voorstellen en analyses werden en worden niet door iedereen, noch in de traditionele Vlaamse Beweging, noch ter linkerszijde gesmaakt. Het pleit voor Antoon Roosens dat hij 'de moed had zich te vergissen', zoals Joris Duytschaever het in zijn artikel zo mooi uitdrukt. Zeker niet als die vergissingen aanleiding waren of zijn tot belangrijke of interessante discussies, zeker niet als ze diverse groepen en bewegingen inspireerden om hun standpunten te verfijnen of te herijken.

Roel Jacobs, gekend voor zijn scherpe tong, durft het nog anders te zeggen. Voor hem is Antoon Roosens eenoog in het land der blinden. En ook dat is een compliment, al klinkt dit op het eerste

zicht niet zo. Binnen de traditionele Vlaamse beweging zocht Antoon Roosens naar een meer sociaal-economische analyse, weg van het cultuurtraditionalisme en het kaakslagflamingantisme. De analyses van Gramsci waren voor hem een soort van openbaring, de statistieken van o.m. de Kredietbank noodzakelijk empirisch materiaal. Als lid van de linkerszijde hamerde Antoon Roosens op het belang van een Vlaamse reflex: niet omdat Vlamingen 'beter' zouden zijn dan andere volkeren, niet omdat we de solidariteit moeten opblazen met volkeren of gebiedsdelen die het momenteel iets minder doen dan Vlaanderen. Maar wel vanuit een standpunt van beter bestuur, vanuit de vaststelling dat Vlaanderen een specifieke sociaal-economische realiteit is, die nu eenmaal een aangepast beleid behoeft. In zekere zin was Antoon Roosens experimenteel in de organisaties waarin hij militeerde, het weze hem gegund dat hij af en toe, zelfs zeer zwaar, de bal missloeg. Want die blinden, waarover Roel Jacobs spreekt, dat zijn al diegenen die het beter zouden kunnen weten dan Antoon Roosens, diegenen die kramakkelijke analyses of foutieve veronderstellingen van hem een gepaste intellectuele repliek of noodzakelijke aanvulling hadden kunnen geven, maar dit nagelaten hebben. Om diverse redenen: omdat ze de figuur Antoon Roosens – al bij al een simpele advocaat – de moeite niet waard vonden, omdat ze geen interesse hebben, noch in de Vlaamse Beweging, noch in de linkerszijde, omdat het lonender is aan te schurken bij de macht en die Roosens toch maar een ordinaire dwarsligger is en was ... Maar vooral misschien omdat dit zelfgenoeg-

zame Vlaanderen zucht onder een welhaast compleet ontbreken van debatcultuur, lijdt aan een bijzonder zware vorm van *pensée unique*, en 'politiek correct denken' op een zeer domme manier durft te interpreteren. Jaap Kruihof riep ooit op een debat dat hij voelde dat Antoon Roosens zich vergiste – het ging weer over de bijdrage van het nationalisme in de strijd tegen het neoliberalisme – maar niet kon aantonen waar. Kruihof was dan ook iemand die Antoon Roosens, ondanks alle meningsverschillen, erg waardeerde. Waren er maar wat meer mensen geweest die de intellectuele uitdagingen en analyses die Antoon Roosens hen toewierp met wat meer vuur en argumenten hadden beantwoord. De wereld zou er daarom niet anders uitgezien hebben, maar zowel de linkerzijde als de Vlaamse Beweging hadden er ongetwijfeld baat bij gehad.

Eenoog Roosens krijgt in dit nummer van VMT wel wat weerwerk en aanvulling. Alle medewerkers aan dit nummer hebben vrijwillig hun bijdrage geleverd. Uit respect voor de figuur, de persoonlijkheid, die Antoon Roosens was. Maar daarmee houdt de eenstemmigheid dan ook op. Want respect is iets anders dan onderwerping, dan blinde volgzzaamheid. Een figuur als Antoon Roosens wordt geen eer bewezen door hem na te praten. Ook tijdens zijn leven had Antoon Roosens geen behoefte aan jaknikkers, wel aan mensen die luisterden naar wat hij zei, lasen wat hij schreef, en dan liefst ongezouten, maar wel beargumenteerde hun mening zeiden. Als de meningen botsten was dat niet erg: Antoon Roosens ging op zoek naar argumenten om zijn stellingen te staven, maar was evenmin te beroerd om toe te geven, om stellingen terug te nemen of te herschrijven. Antoon Roosens was geen man die een hekel had aan intellectuele tegenstanders, integendeel hij waardeerde ze als hun betoog duidelijk en onderbouwd was. In dit nummer van VMT staan diverse bijdragen, waarin wordt geargumenteed waarom of waarin Antoon Roosens zich vergistte, andere bijdragen zetten dan weer sommige van zijn dada's extra in de verf.

Antoon Roosens zou dit nummer van VMT zeker met plezier gelezen hebben. Want bijna alles wat hem, politiek, nauw aan het hart lag, komt aan bod: de relatie van de linkerzijde met de Vlaamse Beweging, het bestaan van progressieve flamin-

ganten, de discussie over nationalisme als progressieve strategie, als mobilisatiemethode tegen bijvoorbeeld een verschijnsel als mondialisering, de relatie van Vlaanderen met Brussel, de unieke bijdrage van Gramsci aan het politieke denken, de reactie van progressieve Wallinganten t.a.v. zijn autonomistisch betoog, het al dan vermeende gebrek aan economische analyse bij onze autochtone Vlaamse linkerzijde ... er wordt zowaar zelfs één van zijn boeken opnieuw besproken.

Als personeelslid van het Masereelfonds schrijf in deze korte inleiding in naam van alle organisaties die bij dit project betrokken zijn. Maar ik kan of mag toch niet verbergen dat ik jarenlang nauw en op interessante manier met Antoon Roosens heb samengewerkt, heb mogen samenwerken. En vandaar dat ik iets vanachter de schermen wil onthullen: zonder Antoon Roosens had het Masereelfonds misschien niet meer bestaan. Zijn gedreven inzet en volgehouden optimisme als voorzitter van een cultuurfonds in slechte, financiële papieren heeft ons langs vele, gevaarlijke klippen geloodst. Het redden of behouden van het Masereelfonds was m.i. ook een belangrijke bijdrage is aan het welzijn van de Vlaamse linkerzijde. Vandaar dat ik niet enkel dank wil zeggen aan Antoon Roosens voor zijn intellectuele bijdrage aan progressief Vlaanderen, maar ook voor zijn administratieve talenten, zijn vaardigheden als coach. En ergens ben ik ervan overtuigd dat ik dat meteen ook doe namens al die andere comités en publicaties waarin Antoon Roosens zijn enthousiasme, zijn overtuiging, zijn energie heeft geïnvesteerd. Merci, Antoon, we brengen met een bescheiden blad hulde aan een groot man.